

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Białymstoku**

Białystok, dnia 7 października 2011 r.

**Pan
Albert Waldemar Litwinowicz
Wójt Gminy Białowieża**

LBI-4101-11-01/2011
P/11/083

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Urzędzie Gminy w Białowieży działalność Szefa Obrony Cywilnej Gminy w zakresie przygotowania struktur obrony cywilnej do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju w latach 2009 – 2011 (do 16 września).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli, podpisanym 19 września 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, stosownie do art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, przygotowanie struktur obrony cywilnej gminy Białowieża do realizacji zadań w okresie wojny i pokoju. Ocena pozytywna wynika z:

- zidentyfikowania zagrożeń występujących na terenie gminy,
- przyjęcia i aktualizowania planu obrony cywilnej oraz opracowania rocznych planów działania,
- utworzenia formacji obrony cywilnej,
- wdrożenia systemów wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania,
- zapewnienia ochrony dóbr kultury.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- ustaleniu dopiero w trakcie kontroli NIK wykazu instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych z terenu

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

gminy, przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej,

- nieprowadzeniu ćwiczeń i szkoleń formacji obrony cywilnej (organizowano jedynie treningi w ramach systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania),
- niezorganizowaniu szkoleń ludności w zakresie powszechnej samoobrony,
- niezapewnieniu - w planie obrony cywilnej - integracji sił obrony cywilnej z innymi służbami, dostaw wody pitnej dla ludności i zakładu przemysłu spożywczego oraz ochrony płodów rolnych, zwierząt gospodarskich, produktów żywnościowych i pasz,
- niepełnej realizacji obowiązków w zakresie prowadzenia kontroli i niedokonywaniu oceny stanu przygotowań obrony cywilnej w Gminie.

1. Szef Obrony Cywilnej Gminy opracował plan obrony cywilnej i uzgodnił go z Szefem Obrony Cywilnej Powiatu w 2000 r. W planie tym, wielokrotnie aktualizowanym, określono zadania obrony cywilnej, odpowiednie do występujących na terenie gminy zagrożeń. Ich diagnozę zaktualizowano w opracowanym w 2008 r. Planie Reagowania Kryzysowego Gminy. Szef Obrony Cywilnej Gminy opracował również roczne plany działania na lata 2009-2011 (także uzgodnione), realizując tym samym wymóg określony w § 3 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w *sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin*² (zwanego dalej rozporządzeniem).
2. W latach 2009-2011 – zgodnie z wymogiem § 4 pkt 4 rozporządzenia – Szef Obrony Cywilnej Gminy ustalił zadania w zakresie przygotowania i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej siedmiu instytucjom, w tym trzem jednostkom organizacyjnym Gminy. Mimo iż do Urzędu nie wpłynęły opracowane na tej podstawie roczne ani wieloletnie plany działania Nadleśnictwa Białowieża, Instytutu Badania Ssaków PAN w Białowieży i Białowieskiego Ośrodka Kultury (zaś Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Szkół Leśnych im. Leśników Polskich w Białowieży złożyły tylko plany roczne, a Zespół Szkolno-Przedszkolny i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białowieży - tylko plany wieloletnie), Szef Obrony Cywilnej Gminy nie zwracał się do tych jednostek o przekazanie mu brakujących planów. Z kolei wykaz instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć

² Dz. U. Nr 96, poz. 850

w zakresie obrony cywilnej, którego sporządzenie jest wymagane postanowieniem § 3 pkt 24 rozporządzenia, został przez Szefa Obrony Cywilnej Gminy ustalony dopiero w czasie kontroli NIK.

3. W Gminie utworzono trzy formacje obrony cywilnej (pluton ratownictwa ogólnego, drużynę wykrywania i alarmowania oraz drużynę likwidacji skażeń) i wyposażono je w niezbędny sprzęt i środki techniczne. W ocenie NIK powołane formacje były odpowiednie do zidentyfikowanych zagrożeń i właściwie wyposażone w prawidłowo zabezpieczony sprzęt i środki techniczne. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie przeszkolił jednak tych formacji w celu przygotowania ich do realizacji zadań. Nie przeprowadził też ćwiczeń obrony cywilnej, z wyjątkiem treningów funkcjonowania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania (prowadzeniem tych treningów kierowały służby Wojewody Podlaskiego w ramach wdrażania procesów zarządzania kryzysowego). Świadczy to o niepełnej realizacji określonego w § 3 pkt 4 rozporządzenia obowiązku organizowania i koordynowania szkoleń i ćwiczeń obrony cywilnej. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie przeprowadził również szkoleń dla ludności w zakresie powszechnej samoobrony, pomimo obowiązku określonego w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w *sprawie powszechnej samoobrony ludności*³.
4. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie zrealizował zadań niezbędnych dla zapewnienia sprawnej współpracy formacji obrony cywilnej z innymi służbami oraz ochrony ludności, środków żywnościowych i infrastruktury, gdyż w dokumentach dotyczących obrony cywilnej nie zaplanował:
 - integracji sił obrony cywilnej z innymi służbami, w tym jednostką ochotniczej straży pożarnej i służbami sanitarno-epidemiologicznymi, do prowadzenia akcji ratunkowych oraz likwidacji skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska,
 - dostaw wody pitnej dla ludności i zakładu przemysłu spożywczego (piekarni),
 - ochrony płodów rolnych, zwierząt gospodarskich, produktów żywnościowych i pasz oraz ujęć i urządzeń wodnych na wypadek zagrożenia zniszczeniem,
 - niezbędnych sił do doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.Stanowiło to o niewypełnieniu obowiązków określonych w § 3 pkt 10, 13, 15 i 26 rozporządzenia. Szef Obrony Cywilnej Gminy zrealizował natomiast określony w § 3 pkt 11 rozporządzenia obowiązek zapewnienia ochrony dóbr kultury, poprzez przyjęcie

³ Dz. U. Nr 91, poz. 421

w 2010 r. planu ochrony zabytków Gminy na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej oraz planu ochrony zespołu budownictwa drewnianego Rusinów Podlasia.

5. W latach 2009-2010 na realizację zadań obrony cywilnej wykorzystano kolejno 4,4 tys. zł i 0,8 tys. zł (z zaplanowanych 9,2 tys. zł i 1,2 tys. zł). Z tych środków sfinansowano zakup wyposażenia do realizacji zadań obrony cywilnej, tj. komputera i map do celów planistycznych. W 2011 r. z zaplanowanej kwoty 1,4 tys. zł do zakończenia kontroli NIK nie wydatkowano żadnych środków.
6. Szef Obrony Cywilnej Gminy nie dokonywał ocen stanu przygotowania obrony cywilnej, pomimo określenia takiego wymogu w § 3 pkt 1 rozporządzenia oraz wyznaczenia w rocznych planach działania Gminy na lata 2010 i 2011 terminów dokonania takich ocen (kolejno do 31 stycznia 2010 r. i 15 lutego 2011 r.). Przekazywał jedynie Szefowi Obrony Cywilnej Powiatu Hajnowskiego - na jego żądanie - informacje o realizacji zadań obrony cywilnej i posiadanym wyposażeniu. Nie zrealizował też w dostatecznym stopniu określonych w § 3 pkt 23 i § 4 pkt 4 rozporządzenia obowiązków w zakresie przeprowadzania kontroli, bowiem:
 - nie kontrolował przygotowania formacji obrony cywilnej do prowadzenia działań ratowniczych,
 - w latach 2010-2011 nie skontrolował żadnej z siedmiu funkcjonujących na terenie gminy instytucji, którym wyznaczył zadania w zakresie obrony cywilnej. W 2009 r. kontrole przeprowadził w dwóch instytucjach, jednak niezasadnie potwierdził prawidłowość realizacji zadań przez Zespół Szkół Leśnych w Białowieży, w którym nie opracowano rocznego planu działania na 2009 rok.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) organizowanie szkoleń i ćwiczeń niezbędnych do prawidłowej realizacji zadań,
- 2) prowadzenie szkoleń ludności w zakresie powszechnej samoobrony,
- 3) zapewnienie - w dokumentach dotyczących obrony cywilnej - integrowania sił obrony cywilnej oraz innych służb; ochrony płodów rolnych, zwierząt gospodarskich, produktów żywnościowych i pasz; dostaw wody pitnej dla ludności i zakładu przemysłu spożywczego oraz niezbędnych sił do doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych,
- 4) zwrócenie się do instytucji, którym wyznaczono zadania w zakresie obrony cywilnej o przesłanie brakujących planów działania, w celu ich uzgodnienia,

- 5) dokonywanie ocen stanu przygotowań obrony cywilnej w Gminie i rzetelne prowadzenie wymaganych przepisami prawa kontroli przygotowania formacji obrony cywilnej i realizacji zadań przez instytucje z terenu gminy.

* * *

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Wójta w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków, lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Wójtowi prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli
z up.
Agata Katarzyna Ciupa
WICEDYREKTOR